

TERÜLETI KOHÉZIÓ – A FOGALOM EREDETE

A Panorama magazin a regionális politikával kapcsolatban érdeklődésre számot tartó témákkal foglalkozik. Ebben a lapszámban Andreas Faludinak, az európai területfejlesztési politikai rendszerek professzorának (Delfti Műszaki Egyetem) nemrégiben a területi kohézió történetéről írott cikkét ismertetjük.

Területi kohézió – egy cél, amelyért érdemes dolgozni

Az északnyugat-európai tervezőkre már a háború előtt nagy hatással voltak az Egyesült Államok nagyvárosainak parkrendszerei, kertvárosi övezetei, illetve az Egyesült Királyságon belüli ún. „zöld sáv” (green belt) kialakítását célzó törekvések. A háború pusztítását követően általánossá vált a régiók igényeinek megfelelő szakpolitikai tervezés. Előtérbe kerültek a városi növekedés számára új modelleket kínáló tervezők.

A kezdetektől fogva két célkitűzés állt az európai területi tervezés/területi kohéziós politika középpontjában: kiegyensúlyozott fejlődés és felelős területi kormányzás – kohézió és koherencia. Ezek azon a felismerésen alapultak, hogy a vámadakályok megszüntetése fontos gazdaságföldrajzi következményekkel jár.

A Római Szerződésben az Európai Gazdasági Közösségbe tömörült országok még csupán arra irányuló törekvésükről adtak számot, hogy „erősítsék gazdaságaik egységét és biztosítsák harmonikus fejlődésüket a különböző régiók között meglévő különbségek és a hátrányos helyzetű régiók elmaradottságának csökkentésével”.

Az Egyesült Királyság, Dánia és Írország csatlakozása azonban változást hozott. Az Egyesült Királyság nem részesülhetett befejezésével arányos mértékben a közös agrárpolitika (KAP) előnyeiből, ugyanakkor több ipari térsége is gondokkal küszködött, ami egy „minimalista” – a nemzeti költségvetéseknek támogatást nyújtó – regionális politika kibontakozásához vezetett.

A területi kohézió lehetséges definíciói

Területi kohézióról olyan helyzetekben beszélhetünk, amikor a különbségek csökkentését, a versenyképesség fokozását és a fenntarthatóság elősegítését célzó szakpolitikák hozzáadott értéket eredményeznek olyan koherens intézkedéscsomagok révén, amelyek figyelembe veszik azt, hogy hol kerülnek alkalmazásra, valamint hogy az adott helyen jelenleg és a jövőben milyen lehetőségekkel, illetve korlátokkal kell számolni.

A területi kohéziós politika olyan intézkedésekre utal, amelyek segítik a helyi területi kormányzást, lehetővé téve a megfelelő koherencia elérését. Az európai területi kohéziós politika az EU-s intézmények ilyen irányba mutató intézkedéseire utal.

A kezdeti lelkesedéstől a folytatásig

1949-ben alakult meg az Európa Tanács. A lakosság aránytalan koncentrációja és a régiók közötti különbségek láttán egyik állásfoglalásuk a „harmónikus földrajzi fejlődés” biztosítását nevezte meg az európai intézmények egyik feladatául. 1968-ban egy munkacsoport „Regionális tervezés – európai probléma” címmel jelentetett meg egy tanulmányt.

A célkitűzések és témák kereteinek meghatározását követően a Közösség már egy valódi területi tervezési/területi kohéziós programmal rendelkezett, amely azonban felvetett egy fontos kérdést: „Hogyan illeszkedik mindez a többi közösségi politikához?” Erről a kérdésről a mai napig élénk vita zajlik.

A területi kohézió EU-n belüli szerepe

Jelenleg az Európai Unióban az Európai Parlament, a Régiók Bizottsága és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság is támogatja a területi kohéziót. Rendszeresen hangot adnak a kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődéssel kapcsolatos aggályaiknak, és hangsúlyozzák annak szükségét, hogy kellő figyelmet kapjon a regionális és helyi sokféleség, valamint az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférés. Miután az együttműködés révén javuló kormányzás hatékonyabbá teheti magukat a szakpolitikákat is, számos érv szól amellett, hogy a területi kohézió az összes uniós politika célkitűzései között helyet kapjon. Az Európai Parlament szerint a területi kohézió a kohéziós politika egyik fő pillére.

„Territorial Cohesion under the Looking Glass”

„Fókuszban a területi kohézió”

szerző: Prof. Andreas Faludi

Európai Bizottság – Regionális Politika – Inforegio

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/pdf/lookingglass.pdf

Új regionális fejlesztésért felelős biztos

Az Európai Parlamentbe nemrégiben beválasztott Danuta Hübner Pawel Samecki váltja az Európai Bizottság regionális politikáért felelős biztos posztját. A jelenleg a lengyel nemzeti bank igazgatósági tagjaként dolgozó Samecki úr jelöléséről a Panorama következő számában részletesen is beszámolunk.